

PEDAGOGISCH BELEIDSPLAN

peuterstartgroepen

rienne spies

Inhoudsopgave

VOORWOORD	4
2. TOEPASSINGSGBIED	5
3. AMBITIES EN DOELSTELLINGEN	6
3.1 <i>Kwantitatief aanbod:</i>	6
3.2 <i>Kwalitatief aanbod:</i>	6
3.3 <i>Ontwikkelingsondersteunend aanbod</i>	6
3.4 <i>Financiële toegankelijkheid:</i>	7
4. WET- EN REGELGEVING	8
5. PEDAGOGISCHE VISIE	9
5.1 <i>Ontwikkelingsstimulering</i>	10
5.1.1 <i>Ontwikkelingsstimulering op de verschillende ontwikkelingsgebieden</i>	11
5.1.2 <i>Voor- en Vroegschoolse Educatie</i>	13
5.1.3 <i>Volgen en signaleren</i>	14
5.1.4 <i>Overdracht naar de basisschool</i>	15
5.2 <i>Het overbrengen van waarden en normen aan de peuters</i>	16
5.2.1 <i>Wennen</i>	16
5.2.2 <i>Het functioneren in de groep</i>	16
5.2.3 <i>Ontwikkeling van een positief zelfbeeld en zelfvertrouwen</i>	16
5.2.4 <i>Ontwikkeling van respect voor zichzelf en voor anderen</i>	17
5.2.5 <i>Omgaan met emoties</i>	17
5.3 <i>De verzorging van peuters</i>	17
5.3.1 <i>Materiële en immateriële veiligheid</i>	17
5.3.2 <i>Specifieke toepasbaarheid</i>	17
5.4 <i>Het scheppen van spel- en ontwikkelingsmogelijkheden</i>	18
5.4.1 <i>Groepssamenstelling</i>	18
5.4.2 <i>Inrichting van de groepsruimtes</i>	18
5.4.3 <i>Inrichting van de buitenterreinen</i>	19
5.4.4 <i>Spelontwikkeling</i>	19
5.4.5 <i>Spel en speelgoed</i>	19
5.5 <i>Het omgaan met gebeurtenissen die de peuter betreffen</i>	19
5.5.1 <i>Inleiding</i>	19
5.5.2 <i>Toegankelijkheid van de peuterstartgroep</i>	19
5.5.3 <i>Vastlegging van het beleid</i>	20
5.5.4 <i>Contact met ouders</i>	20
5.5.5 <i>Signalerende en preventieve verantwoordelijkheid van de groepsleiding</i>	20
5.5.6 <i>Beleid inzake overlijden</i>	20
6. CONTACT MET OUDERS	21
6.1 <i>De ouder als klant</i>	21
6.2 <i>Samenwerking met ouders</i>	21
6.3 <i>Tevreden ouders</i>	21
6.4 <i>Medezeggenschap</i>	22
7. MEDEWERKERS	23
7.1 <i>Deskundigheid</i>	23

7.2 <i>Personele bezetting</i>	23
7.3 <i>Overlegstructuur</i>	24
8. SAMENWERKING	25
8.1 <i>Intern begeleider</i>	25
8.2 <i>Samenwerking met andere belanghebbenden</i>	25
9. PROCEDURES EN REGLEMENTEN	27
9.1 <i>Privacyreglement</i>	27
9.2 <i>Klachtenreglement</i>	27
9.3 <i>Protocol Kindermishandeling</i>	27

VOORWOORD

In dit pedagogisch beleidsplan staat beschreven op welke wijze Startpunt uitvoering wil geven aan het pedagogisch handelen op alle peuterstartgroepen.

Op alle locaties wordt gewerkt volgens de methodiek Startblokken.

Startblokken is een methodiek die uitgaat van een ontwikkelingsgerichte benadering van peuters en is de basis voor de uitvoering van Startblokken op locatie. Iedere locatie geeft hier op een individuele, unieke wijze uitvoering aan.

Aan de hand van thema's wordt de individuele ontwikkeling van de peuter geprikkeld en gestimuleerd. Het thema waarmee wordt gewerkt, is een onderwerp dat dicht bij de belevingswereld van de peuter ligt. De nadruk ligt op de ontwikkeling van de peuter als individu.

Deze methodiek en de vertaling hiervan in doelstellingen zijn nader uitgewerkt in dit pedagogisch beleidsplan.

Ons uitgangspunt is dat we de startcondities van peuters willen verbeteren. Dit gebeurt niet alleen door het aanbieden van uitdagend en gevarieerd spel, maar ook door de interacties die plaatsvinden tussen de peuter en de mensen in zijn omgeving. Hierin heeft de pedagogisch medewerker (pm-er) een heel belangrijke rol. Soms kan een peuter (tijdelijk) aanvullende ondersteuning nodig hebben. Binnen Startpunt is er dan de mogelijkheid om een intern begeleider (IB) in te zetten. De IB zal met behulp van en in overleg met ouder(s) en pedagogisch medewerker(s) de aanvullende ondersteuning bieden. In sommige gevallen zal deskundigheid van buitenaf nodig zijn. Hierbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld logopediste, fysiotherapeut, orthopedagoog, enz.

Maar voor alle peuters geldt: het belangrijkste is dat uw peuter plezier beleeft op de peuterstartgroep aan het spelen met andere peuters. In de periode dat een peuter op de peuterstartgroep komt maakt hij spelenderwijs kennis met "regels" en de gang van zaken in een groep, waardoor de overgang naar het basisonderwijs gemakkelijker verloopt.

Dit beleidsplan is bestemd voor ouders, medewerkers, stagiaires, beleidsambtenaren, onderwijskrachten en andere belangstellenden. Dit beleidsplan geeft op alle niveaus binnen de organisatie richting aan de keuzes die worden gemaakt in de omgang met peuters en informeert over onze visie en ons aanbod, zodat men weet waarvoor men kiest en wat men mag verwachten.

Voor medewerkers en stagiaires biedt dit pedagogisch beleidsplan een leidraad voor hun pedagogisch handelen: wat wil de organisatie aan peuters bieden; wat zijn de uitgangspunten voor zowel het aanbod als de omgang met peuters; hoe wordt vormgegeven aan de ontwikkeling, begeleiding en verzorging van peuters.

Een pedagogisch beleidsplan is nooit 'af'. Nieuwe ervaringen en nieuwe inzichten met betrekking tot de ontwikkeling van peuters en de begeleiding daarin, zijn voor directie, medewerkers en ouders reden om dit beleidsplan op regelmatige basis kritisch te bekijken en indien nodig aan te passen.

Een pedagogisch proces zien wij dan ook als een actief en voortdurend vernieuwingsproces.

Medewerkers en directie Startpunt

2. TOEPASSINGSGBIED

Startpunt heeft locaties verspreid over de hele Noordoostpolder.

Op de website www.start-punt.com staan alle locaties met actuele contactgegevens en openingstijden vermeld.

Via het algemene informatienummer 0527-618700 is ook alle informatie over de locaties te verkrijgen.

Op het AZC is een speciale locatie ingericht. Deze locatie is niet vrij toegankelijk maar alleen voor de bewoners van het centrum bedoeld.

3. DOELSTELLINGEN

3.1 Kwantitatief aanbod:

Op de peuterstartgroepen van Startpunt streven we naar een kwantitatief goed aanbod, dichtbij de leefomgeving van de peuter en voor iedere peuter bereikbaar. De peuterstartgroepen zijn bij voorkeur gehuisvest in (de nabijheid van) de basisscholen en sluiten waar mogelijk aan bij de vorming van peutercentra.

Rekening houdend met de ontwikkeling van iedere peuter en de mogelijkheden van ouders bieden wij ouders de mogelijkheid om een keuze te maken voor dagdeelcombinaties. Waar mogelijk bestaat de keuze uit ochtend-ochtend combinaties en ochtend-middag- combinaties.

Onze peuterstartgroepen sluiten zoveel mogelijk aan op de openingstijden van de omringende basisscholen. Ouders zijn vrij in de keuze van locatie en niet verplicht om te kiezen voor een locatie in eigen wijk of dorp.

Wij vinden het belangrijk dat het kwantitatieve aanbod niet alleen in omvang, maar ook in aard, zo optimaal mogelijk aansluit bij de brede vraag naar een voorschoolse voorziening. Iedere peuter wordt ongeacht sociale of culturele achtergrond, nationaliteit of levensovertuiging bij ons met aandacht, zorg en respect benaderd. In activiteiten, in communicatie, in inrichting van de groepsruimte en in informatievoorziening vindt men deze benadering terug.

3.2 Kwalitatief aanbod:

Wij zien de periode op een peuterstartgroep als een belangrijk onderdeel in de totale ontwikkeling van de peuter. De ontwikkeling van jonge peuters tot 4 jaar heeft een nadrukkelijk effect op de verdere ontwikkeling in de toekomst. Het aanbod moet ons inziens dan ook een optimale bijdrage leveren aan de ontwikkeling van de peuter op alle terreinen: taal, sociaal- emotioneel, cognitief en motorisch.

Op een peuterstartgroep leert de peuter zich te ontwikkelen ook buiten de thuissituatie. Deskundige en betrokken pedagogisch medewerkers zijn in staat om de peuter een veilige en stabiele speel- en leeromgeving aan te bieden, zodat de ontwikkeling zo optimaal mogelijk verloopt. Wij streven ernaar dat door optimale zorg en begeleiding, iedere peuter met een goede start aan de basisschool kan beginnen.

De pedagogisch medewerkers zijn goed geschoold en weten hoe zij de peuters zo goed mogelijk kunnen stimuleren en ondersteunen. Eventuele zorgen rondom een peuter worden tijdig gesignaleerd middels observaties, collegiale consultatie en met ondersteuning van de intern begeleider.

3.3 Ontwikkelings-ondersteunend aanbod

Indien de ontwikkeling van een peuter zorgen baart, is het belangrijk dat dit tijdig wordt gesignaleerd. Hoe eerder een peuter gerichte ondersteuning kan ontvangen, hoe meer effect dit heeft voor een goede start op de basisschool en daarmee op de verdere ontwikkeling.

Onze organisatie kent een intensieve zorgstructuur; de intern begeleider zal, in samenspraak met ouders en mentor, zoeken naar de juiste begeleiding van de peuter. Waar nodig zal een beroep worden gedaan op externe ondersteuning.

Wij vinden een goede relatie met ouders belangrijk. Iedere peuter krijgt een mentor toegewezen. Deze persoon is het aanspreekpunt voor ouders. Wij voelen ons medeverantwoordelijk voor de ontwikkeling van de peuter. Ouders zullen altijd geïnformeerd worden door de mentor over de ontwikkeling van hun peuter op de peuterstartgroep. Bij eventuele zorg zullen wij samen met ouders kijken naar de juiste ondersteuning.

3.4 Financiële toegankelijkheid:

Wij vinden dat een voorschoolse voorziening als onze peuterstartgroep een belangrijke bijdrage levert aan de ontwikkeling van de peuter. Om die reden streven wij er dan ook naar dat in principe alle peuters ook in financieel opzicht de peuterstartgroep moeten kunnen bezoeken.

- Gezinnen waar beide ouders werken en/of studeren kunnen gebruikmaken van de kinderopvangtoeslag voor de peuterstartgroep;
- Voor ouders die geen beroep kunnen doen op de kinderopvangtoeslag, zoals kostwinnergezinnen (gezin waarvan één ouder werkt) of uitkeringsgerechtigde ouders is er de gemeentelijke financiering van een peuterplaats. Deze gesubsidieerde peuterplaats is inkomensafhankelijk en kan direct bij Startpunt worden aangevraagd. Toekenning vindt plaats na toetsing van de gevraagde inkomensstukken;
- Voor ouders met een minimuminkomen is er de regeling bijzondere bijstand minima. De gemeente subsidieert dan de volledige ouderbijdrage

Het VVE-aanbod van 2 extra dagdelen blijft aanvullend gesubsidieerd door de gemeente voor alle ouders van doelgroep peuters.

4. WET- EN REGELGEVING

Harmonisatie

I.v.m. de harmonisatie heeft de wetgever bepaald dat per 01-01-2018 alle peuterspeelzalen vallen onder de Wet Kinder Opvang.

Startpunt valt, in overleg met de gemeente Noordoostpolder, vanaf 01-01-2017 al onder deze wetgeving.

Daardoor zijn er een aantal belangrijke wijzigingen:

- Startpunt is aangemeld als kinderopvang in de LRK registratie
- Ouders die recht hebben op kinderopvangtoeslag krijgen dat nu ook voor gemaakte opvangkosten bij Startpunt
- Financiële toegankelijkheid voor werkende ouders is gelijkgesteld
- Afhankelijk van de groepsgrootte staan er 2 pm-ers op de groep

Startpunt is voor de oprichting en instandhouding van peuterstartgroepen gehouden aan de Wet Innovatie en Kwaliteit Peuteropvang. In deze wet- en regelgeving staan o.a. de eisen met betrekking tot de kwaliteit van de peuteropvang, de grootte en samenstelling van de verschillende groepen, de ruimtes waarin de opvang plaatsvindt, voorzieningen die aanwezig dienen te zijn, de deskundigheid van de pedagogisch medewerkers, etc.

Binnen Startpunt zorgen we met elkaar voor een open aanspreekcultuur. Dit betekent dat we open en transparant met elkaar spreken over o.a. ons pedagogisch handelen. Ons pedagogisch handelen staat beschreven in hoofdstuk 5: Pedagogische visie.

Mocht een collega zich daar niet aanhouden, dan spreken we elkaar daaropaan. Pedagogisch medewerkers geven elkaar feedback over de dingen die goed gaan, maar ook over dingen die minder goed gaan. Dit maakt dat we kritisch naar elkaar blijven kijken.

In ons handboek is terug te vinden hoe we met de meldcode kindermishandeling omgaan. Signalen van kindermishandeling of huiselijk geweld worden door medewerkers altijd besproken met onze intern begeleider. Ten aanzien van veiligheid, ergonomie en hygiëne hanteert Startpunt normen die minimaal in overeenstemming zijn met die van de regelgevende instanties. Jaarlijks worden in opdracht van de gemeente Noordoostpolder de verschillende peuterstartgroepen geïnspecteerd op basis van de Toetsingskaders KDV. Het GGD-rapport is openbaar via de website van Startpunt en ligt op iedere locatie ter inzage. Teneinde een goede kwaliteit van opvang en verzorging te waarborgen, draagt Startpunt zorg voor een juiste en optimale uitvoering van de verschillende eisen en voorschriften zoals hierboven genoemd. Startpunt hecht niet alleen vanuit de verplichte wet- en regelgeving veel waarde aan de kwaliteit van de peuterstartgroepen, wij horen ook graag de mening van ouders. Ouders kunnen de kwaliteit beoordelen via het tevredenheidonderzoek dat in principe elke twee jaar door de oudervertegenwoordiging wordt gehouden.

5. PEDAGOGISCHE VISIE

Startpunt wil een veilige en gezonde omgeving bieden binnen de peuterstartgroepen waar peuters van 2 tot 4 jaar zich zo optimaal mogelijk kunnen ontwikkelen. De peuters worden uitgenodigd om een breed scala van ervaringen op te doen. De pedagogisch medewerkers geven de peuters volop ruimte om eigen initiatieven te tonen. De groepsruimtes zijn dusdanig ingericht dat peuters hiertoe uitgenodigd worden om, in eigen tempo en naar eigen interesse, zich te ontplooien.

Wat is de pedagogische waarde van de peuterstartgroep?

Binnen de peuterstartgroep ontmoet de peuter andere peuters en andere volwassenen. We stimuleren peuters om elkaar te ontmoeten, met elkaar te spelen en van elkaar te leren. De pedagogisch medewerkers zijn zich bewust van hun voorbeeldhouding. De inrichting van de groepsruimtes, het aanwezige spelmateriaal en de aangeboden activiteiten sluiten aan bij de verschillende ontwikkelingsgebieden. Wij werken voorwaardenscheppend, maar bepalen niet de ontwikkeling van de peuter. Naast het ontdekken van spel- en materiaalmogelijkheden is er veel ruimte om de peuter te ondersteunen in de sociaal- emotionele ontwikkeling.

De basis van ons pedagogisch werken is verwoord vanuit de volgende uitgangspunten:

- Iedere peuter is uniek

Wij accepteren en respecteren iedere peuter met zijn/haar eigen, unieke ontwikkeling. We hebben oog en oor voor de mogelijkheden en de gevoelens van elke peuter. We bieden een veilige, gezonde en vertrouwde omgeving en binnen deze omgeving wordt elke peuter gericht bij zijn/haar ontwikkeling ondersteund. Wanneer een peuter opvalt binnen de groep zullen we in overleg met ouders de peuter gericht ondersteunen. We bieden peuters de ruimte om zich op eigen wijze en in eigen tempo te ontwikkelen.

- Iedere peuter draagt vele mogelijkheden in zich

We gaan uit van de eigen krachten van de peuter. Iedere peuter is van nature onderzoekend en nieuwsgierig en ontdekt steeds meer de wereld waarin hij leeft. We stimuleren iedere peuter tot zelfstandigheid, weerbaarheid en eigen verantwoordelijkheid, passend bij hun leeftijd.

Werken met Startblokken

Om peuters zo goed mogelijk te ondersteunen in hun ontwikkeling werken wij vanuit de methodiek Startblokken. Startblokken is een methodiek die uitgaat van een ontwikkelingsgerichte benadering.

Peuters leren door zelf actief bezig te zijn, te handelen, te spelen en te praten. Peuters willen groot zijn, bij de grotemensenwereld horen en dat motiveert om te leren. Peuters leren vooral als ze met echte zaken bezig zijn, dingen die interessant zijn, die uitnodigen om te experimenteren en te ontdekken. Peuters willen hun grenzen verleggen en hebben plezier in het 'doen' op zich. Dit lukt beter met de juiste begeleiding. De pedagogisch medewerker/mentor heeft de belangrijke taak de ontwikkeling te stimuleren door interessante activiteiten te ontwerpen en mee te spelen. De pedagogisch medewerker brengt onder woorden wat peuters willen en denken, leert in het spel nieuwe woorden en begrippen aan en zorgt voor nieuwe leerervaringen. Aan de hand van thema's, die terugkomen in de inrichting van de peuterstartgroep en het spelaanbod, wordt de individuele ontwikkeling van de peuter geprikkeld en gestimuleerd.

Naast de zorg voor een veilige, gezonde speelomgeving, die voldoet aan de eisen die gesteld worden, is er veel zorg voor de inrichting van de ruimtes, binnen en buiten. Bij de inrichting wordt rekening gehouden met de ontwikkeling en behoefte van de peuter. Er wordt veel gewerkt met hoeken zoals de huishoek, bouwhoek, leeshoek, spelhoek en de knutseltafel. Op die manier krijgen peuters de gelegenheid om in kleine hoeken te spelen zodat ze minder gestoord worden in hun spel.

Een deel van de ruimte is geschikt om vrij te bewegen. Peuters hebben deze beweegruimte ook nodig. Deze ruimte wordt ook wel gebruikt om een kring te maken waarin met elkaar wordt gezongen, gedanst of verteld. In de ruimte staat ook een grote tafel waaraan de peuter kan spelen. Vaak wordt aan deze tafel ook samen gegeten en gedronken. Aan de inrichting van de peuterstartgroep is te zien met welk thema er wordt gewerkt. Op de verteltafel liggen attributen die gebruikt worden om het thema beeldend en begrijpelijk te maken voor de peuter. De activiteiten die worden aangeboden sluiten aan bij het thema.

In het volgende voorbeeld is te zien dat de inrichting van de locatie en het spelaanbod een belangrijke plaats innemen binnen Startblokken. De pedagogisch medewerker zal een thema goed voorbereiden en de daarbij behorende materialen bij elkaar zoeken. Een thema duurt gemiddeld 6 tot 8 weken en wordt geleidelijk aan opgebouwd. Het thema sluit aan bij de belevingswereld van de peuter is actueel en laat peuters nieuwe ervaringen opdoen.

Een voorbeeld van Startblokken in de praktijk:

Op de peuterstartgroep wordt gewerkt met het thema: Naar bed gaan. In de inrichting en het spelaanbod van de peuterstartgroep zie je allerlei dingen die te maken hebben met het naar bed gaan: puzzels en boekjes over slapen en slaaprituelen, de huishoek ingericht als slaapkamer, pyjama's in de verkleedkist etc. Eén van de peuters neemt een grote spin in een potje mee. Als de eerste belangstelling voor de spin wegebt, krijgt de spin tijdelijk een mooi plekje in het lokaal.

In de kring komt de pedagogisch medewerker uitgebreid terug op de spin en deze komt erbij in de kring. De pedagogisch medewerker zegt een versje van de spin op en alle peuters doen mee. Bijna iedereen wil even het potje vasthouden. Dan vraagt de pedagogisch medewerker aan de peuters: "Weten jullie waar de spin slaapt?" De peuters krijgen volop de gelegenheid om te reageren. "Wat doet een spin voordat hij gaat slapen?" Hier wordt even over nagedacht.

Dit is een veelvoorkomende situatie waarin de pedagogisch medewerker inspeelt op een onverwachte gebeurtenis en deze in het thema betreft. Maar ondertussen gebeurt er veel. Door vragen te stellen en goed te luisteren ontstaat een gesprek waarbij de peuters leren informatie op te nemen, hierover na te denken en te praten maar ook te luisteren naar anderen.

De spin wordt betrokken in het alledaagse leven en de verschillen tussen de peuter die naar bed gaat en een spin die gaat slapen, worden besproken. Uiteindelijk wordt de spin, met toestemming van de peuter die hem meebracht, door iedereen weer vrijgelaten in de natuur om zijn web te weven. De peuter zal nu de volgende keer als hij een spin ziet een positieve herinnering en meer kennis van een spin hebben.

5.1 Ontwikkelingsstimulering

Iedere peuter ontwikkelt zich op verschillende terreinen.

Binnen de peuterstartgroepen wordt breed aandacht besteed aan de verschillende ontwikkelingsgebieden, inrichting van de ruimte - binnen en buiten -, speelmaterialen, activiteiten en omgang met elkaar. Dit alles draagt bij aan de ontwikkeling.

5.1.1 Ontwikkelingsstimulering op de verschillende ontwikkelingsgebieden

- Sociaal-emotionele ontwikkeling

In de peuterperiode neemt de persoonlijkheidsontwikkeling een belangrijke plaats in. De peuter leert dat het een eigen persoon is los van anderen, met eigen wensen en verlangens en een eigen wil. Voor de ontwikkeling van het gevoelsleven is een veilige en vertrouwde omgeving, waarin een peuter zich geaccepteerd en gerespecteerd voelt belangrijk. Een peuter leert in deze periode omgaan met gevoelens als boosheid, verdriet of blijdschap. De pedagogisch medewerker kan door voorbeeldgedrag en het benoemen van emoties laten zien hoe je goed kunt omgaan met gevoelens.

De peuter is nog erg gericht op zijn eigen wereld. Hij kan zich nog niet verplaatsen in wat een ander voelt en kan nog niet zo goed rekening houden met een ander. In de peuterfase leert de peuter dan ook de beginselen van samenspelen. De peuter merkt dat zijn gedrag reacties oproept die hij zelf mee bepaalt. Hij ervaart al snel welk gedrag waardering en bewondering oproept en welk niet. Door de peuter te stimuleren en complimenten te geven voor wat hij kan en bedenkt, ontwikkelt de peuter zijn zelfvertrouwen.

Door bewuste ontmoetingsmomenten te creëren, zoals in de kring, het samen eten, het vieren van een verjaardag, stimuleren de pedagogisch medewerkers de peuters om betrokken te zijn bij elkaar en om emoties te delen. Peuters leren in de omgang met elkaar ook dat het belangrijk is om met elkaar rekening te houden, om naar elkaar te luisteren en om samen een oplossing te bedenken. De pedagogisch medewerkers ondersteunen en stimuleren de peuters hierin waar mogelijk. Een goede voorbeeldhouding van de pedagogisch medewerker is hierbij nadrukkelijk van invloed. Ook wordt er bewust gezocht naar momenten om peuters meer individuele aandacht te geven, bijv. tijdens het vrij spelen of door samen een boekje te lezen op de bank.

Peuters hebben behoefte aan een duidelijke, gestructureerde dagindeling. Deze geeft houvast en veiligheid. Om de structuur van de dag inzichtelijk te maken voor de peuters wordt gewerkt met dagritme kaarten. Deze dagritme kaarten worden elk dagdeel door de pedagogisch medewerker gebruikt en besproken met de peuters. Voor de peuters die nog maar net op de peuterstartgroep zijn hebben de dagritme kaarten ook een duidelijke functie in het wenproces.

- Ontwikkeling identiteit, zelfbeeld en zelfredzaamheid

De pedagogisch medewerker kijkt en luistert goed naar de peuter. Zij proberen steeds te begrijpen wat de peuter bedoelt en wat er in de peuter omgaat. De pedagogisch medewerker tracht vanuit een aandachtige en observerende houding het gedrag, de verbale en non verbale uitingen van de peuter zo goed mogelijk te interpreteren. Hierbij is aandacht en respect voor de eigen wijze en het eigen niveau waarop iedere peuter zich ontwikkelt.

Door aan te sluiten bij datgene wat een peuter laat zien en horen, door gevoelens van peuters serieus te nemen en te benoemen, ondersteunt de pedagogisch medewerker de peuter niet alleen in de ontwikkeling van hun eigen identiteit en positief zelfbeeld, maar ook in de ontwikkeling van zelfvertrouwen en zelfredzaamheid.

Een peuter wordt geleerd om te gaan met een moeilijke situatie. De pedagogisch medewerker stimuleert in het zelf bedenken van oplossingen. Dat kan zijn bij het maken van bijv. een knutselwerkje of puzzel, maar ook bij het oplossen van problemen tussen peuters onderling.

In principe wordt geprobeerd dat peuters onderling zelf conflicten oplossen. Afhankelijk van de leeftijd en van datgene waar peuters om vragen, biedt de pedagogisch medewerker hulp. Hierbij zal er actief naar peuters worden geluisterd en zal het gevoel van iedere peuter serieus worden genomen.

Peuters worden gestimuleerd om eigen verantwoordelijkheid te nemen. Zij worden bewust gemaakt van het verband tussen het eigen gedrag en de reactie van een ander hierop. Het gedrag en de gevoelens van de ander worden benoemd door de pedagogisch medewerker. Peuters wordt geleerd om consequenties van het eigen gedrag beter te begrijpen en daarvoor zover mogelijk al vooraf rekening mee te houden.

- **Ontwikkeling van de taal en verstandelijke/cognitieve ontwikkeling**

Er wordt veel aandacht geschonken aan de ontwikkeling en beheersing van de Nederlandse taal. Taal is belangrijk om je te uiten, om gevoelens onder woorden te kunnen brengen en om steeds beter te leren nadenken.

We werken met thema's die aansluiten op de leefwereld van de peuters. Binnen deze thema's dagen we de peuters uit hun taal verder te ontwikkelen. Door bij deze thema's allerlei (taal)activiteiten aan te bieden leert de peuter nieuwe woorden, beter praten en nadenken over vragen. Met de afwisselende activiteiten proberen we zoveel mogelijk maatwerk aan te bieden, afgestemd op het niveau en de behoefte van de peuter.

Om taal te stimuleren maken we gebruik van ondersteunende gebaren, picto's en plaatjes.

Al spelend met elkaar en met het aangeboden speelgoed leren peuters voorwerpen en eigenschappen te onderscheiden en te herkennen. De begripsvorming en het abstracte denken worden gestimuleerd. De peuters leren om verbanden te leggen tussen verschillende gebeurtenissen en om zelfstandig oplossingen voor problemen te bedenken.

De verstandelijke ontwikkeling wordt ook gestimuleerd door het aanbieden van materialen als puzzels, constructiemateriaal en spelletjes op het juiste niveau.

- **Creatieve ontwikkeling**

Wij vinden het belangrijk om de creatieve ontwikkeling te stimuleren. Creatief bezig zijn is meer dan alleen het werken met verschillende materialen. Creatief bezig zijn is het weergeven en verwerken van emoties en ervaringen die peuters opdoen in hun omgeving. Dit kan door zang, dans, muziek of door te experimenteren met verschillende materialen.

Er wordt een beroep gedaan op de eigen inbreng en fantasie van de peuter. Naast ontwikkeling van creativiteit door te werken met verschillende materialen, leren peuters zich ook op andere manieren te uiten. De wijze waarop een peuter zich wil uiten zal verschillend zijn. Hier wordt in het aanbod rekening mee gehouden en we geven de peuter de mogelijkheid om zelf een keuze te maken. Ook in het gewone spel gebruiken peuters hun fantasie. De pedagogisch medewerkers gaan met de peuters mee in hun fantasiespel; grenzen ten aanzien van emotionele en fysieke veiligheid worden hierbij bewaakt.

- **Motorische ontwikkeling**

De motorische ontwikkeling is gericht op een toenemende lichaamsbeheersing. Al spelend bewegen peuters zich en al bewegend spelen ze. Het gaat bij de motorische ontwikkeling om het leren beheersen van je lichaam. Bij peuters is er op het motorische vlak een snelle ontwikkeling te zien. Peuters hebben een enorme bewegingsdrang. Ze hebben behoefte aan rennen, springen, rollen, fietsen, dansen en bewegingsspelletjes; dit is de grove motoriek. En ook vinden ze het interessant om van alles vast te pakken, uit elkaar te halen, te scheuren en te knippen, dit is de fijne motoriek. Op de peuterstartgroep zijn veel materialen aanwezig om met de motoriek te oefenen. Ook zijn er veel activiteiten waarbij het lijf de hoofdrol speelt zoals: buiten spelen, dansen, bewegingsspelletjes, enz.

Door het voortdurend stimuleren van de lichamelijke ontwikkeling van de peuter, wordt deze ook steeds zelfstandiger en krijgt het steeds meer zelfvertrouwen.

5.1.2 Voor- en Vroegschoolse Educatie

Landelijk en gemeentelijk beleid

Vanuit het Rijk worden in het kader van het Onderwijsachterstandenbeleid gelden beschikbaar gesteld betreffende Voor- en Vroegschoolse Educatie. Doel hiervan is om peuters al op jonge leeftijd zodanig te ondersteunen dat zij zonder achterstand op de basisschool kunnen starten. Het accent ligt op de taalontwikkeling, maar ook andere ontwikkelingsgebieden (sociaal-emotioneel, cognitief en motorisch) krijgen in de VVE aanpak nadrukkelijk aandacht.

De Vroegschoolse onderwijsmiddelen zijn opgenomen in de bekostigingssystematiek van het basisonderwijs; de gelden voor het Voorschoolse deel worden vanuit het Rijk aan gemeentes beschikbaar gesteld.

Het landelijk beleid geeft richting aan beleidskeuzes met betrekking tot het VVE- programma, betrokkenheid ouders, doorgaande lijn tussen de voorschoolse voorziening en het basisonderwijs, deskundigheid van de pedagogisch medewerkers, etc.

Binnen de gemeente wordt telkens voor een beleidsperiode van 4 jaar een beleidsprogramma t.a.v. VVE opgesteld. De activiteiten betreffen de uitvoering van het VVE-beleid op o.a. de peuterstartgroepen en hebben een relatie met de uitvoering van het VVE-beleid op de basisscholen.

Jaarlijks legt de organisatie aan de gemeente verantwoording af over de inzet van de VVE-gelden in relatie tot het vastgestelde activiteitenplan. De gemeente op haar beurt legt weer verantwoording af aan het Rijk. Monitoring met betrekking tot resultaten, doelgroepbereik, dekkend aanbod van voorzieningen, etc. maakt deel uit van de verantwoording.

- **VVE binnen Startpunt**

Op al onze locaties werken we volgens de richtlijnen van VVE. VVE staat voor Voor- en Vroegschoolse Educatie. Het doel van VVE is met name erop gericht dat alle peuters, maar specifiek de peuters die dit extra nodig hebben, dusdanig worden gestimuleerd dat zij een goede start kunnen maken op de basisschool. Om dit te bereiken is het wenselijk dat peuters met een VVE-indicatie vanaf twee jaar komen en vier in plaats van twee dagdelen naar de peuterstartgroep gaan. Daarnaast krijgen zij, individueel of in een klein groepje, extra aandacht en/of ondersteuning van de intern begeleider.

Door het aanbod van vier dagdelen worden de peuters extra gestimuleerd in hun ontwikkeling doordat de peuter vaker hetzelfde aanbod krijgt; een peuter leert m.n. door herhaling.

- Doelgroep definitie

Op het consultatiebureau wordt een VVE-indicatie afgegeven op basis van de volgende criteria:

1. Is er sprake van een (dreigende) taal/ spraak achterstand?
2. Is de eerste opvoeder in staat om Nederlands met de peuter te spreken? (NT2)
3. Het opleidingsniveau van beide ouders (gewichtenregeling).
4. Is er sprake van een achterstand in de ontwikkeling?
5. Op indicatie van het consultatiebureau (sociale indicatie).

Een peuter komt in aanmerking voor een VVE-indicatie als het voldoet aan één of meerdere criteria.

5.1.3 Volgen en signaleren

Elke peuter heeft een eigen mentor. De mentor is de pedagogisch medewerker die de peuter tijdens de periode op de peuterstartgroep onder haar hoede heeft en voor ouders het aanspreekpunt is.

Tijdens het kennismakingsgesprek maken ouders kennis met de mentor van hun peuter.

In het volgen van de ontwikkeling van de peuter zijn er 3 vastgestelde contactmomenten met de mentor.

1. Kennismakingsgesprek
2. 10 minutengesprek rond 3-jarige leeftijd (bij vve verplicht)
3. 2 maanden voorafgaand aan het bereiken van de 4-jarige leeftijd

Op de peuterstartgroepen wordt gewerkt met een door Startpunt zelf ontwikkeld peutervolgsysteem: Klaar voor de start. Bij het ontwikkelen van het peutervolgsysteem is gekeken of dit goed aansluit op de methodiek Startblokken en de landelijke richtlijnen.

Er wordt gekeken naar de stappen die een peuter maakt.

Aan het einde van de peuterperiode is de peuter meestal in staat om vanuit stap 4 te starten in groep 1. Dit kan altijd afwijken omdat elke peuter zich ontwikkelt in een eigen tempo.

Er zijn vier ontwikkelgebieden die op de ontwikkelingskaart worden bijgehouden:

- Taalontwikkeling
- Sociale- en emotionele ontwikkeling
- Motorische ontwikkeling
- Rekenkundige ontwikkeling

Elk ontwikkelgebied heeft één of meerdere ontwikkellijnen die zijn onderverdeeld in categorieën. Per categorie worden de stappen beschreven die een peuter neemt op weg naar groep 1.

Deze vier ontwikkelgebieden worden aangevuld met informatie over het speel- en leergedrag en zelfredzaamheid.

Mocht een peuter nog niet toe zijn aan stap 1 dan wordt eerst gewerkt aan de basis. De vier basiskennmerken zijn: veilig voelen, nieuwsgierig zijn, betrokken zijn en zelfvertrouwen. Op de individuele ontwikkelingskaart staan 2 of 3 invulmomenten beschreven. Dit is afhankelijk van de leeftijd waarop de peuter de peuterstartgroep bezoekt. Elk invulmoment heeft een eigen kleur.

Invulmomenten:

1. Binnen een half jaar na aanvang (blauw)
2. Rond het derde jaar (zwart) (10-minutengesprek)
3. Twee maanden voor de peuter de peuterstartgroep verlaat (normaal gesproken is dit met 3 jaar en 10 maanden) (groen)

De ontwikkelingskaart wordt bijgehouden door de mentor van de peuter en met ouders besproken op de vastgestelde contactmomenten.

De ontwikkelingskaart is tevens het overdrachtsformulier voor de basisschool. Voor de overdracht wordt de ontwikkelingskaart met ouders besproken. Zij hebben de mogelijkheid om een eigen aanvulling te geven op de ontwikkelingskaart.

De ontwikkelingskaart wordt door de pedagogisch medewerker overgedragen aan de basisschool. Ouders kunnen op eigen verzoek een kopie van de ontwikkelingskaart krijgen. Voor peuters met een VVE-indicatie stemt de intern begeleider met de pedagogisch medewerker af wie de overdracht naar de basisschool verzorgt.

Het peutervolgsysteem van Startpunt is een belangrijk onderdeel van de zorgstructuur. Het bestaat uit een korte - en een lange termijn registratie. Daardoor borgen wij dat alle peuters in beeld zijn en zoveel mogelijk in de zone van de naaste ontwikkeling worden gestimuleerd. De informatie vanuit observaties wordt gebruikt om een passend aanbod te geven.

Bij een VVE-indicatie en/of bij peuters met zorg wordt de intern begeleider ingeschakeld. Standaard wordt bij een VVE-indicatie door de intern begeleider een entreeobservatie gedaan. Deze kan ook worden gebruikt voor een peuter met zorg.

De intern begeleider, zal na toestemming van de ouders/verzorgers, een aantal observaties doen. Het verslag van deze observatie wordt besproken door de intern begeleider met de ouders/verzorgers.

Het resultaat van de observatie en bespreking kan variëren van tips voor de pedagogisch medewerker op de groep tot de toeleiding van ouders naar externe hulpinstanties zoals b.v. Integrale Vroeghulp. De intern begeleider heeft regelmatig contact met de jeugdverpleegkundige van het consultatiebureau. De intern begeleider kan en mag geen diagnose geven op basis van de observatie. Voor een uitgebreide werkwijze van de intern begeleider verwijzen wij naar het protocol werkwijze intern begeleider.

Het inschakelen van externe deskundigen gebeurt alleen als ouders hiervoor expliciet hun toestemming verlenen. Ouders zijn en blijven altijd de eindverantwoordelijke als het gaat om hun peuter.

5.1.4 Overdracht naar de basisschool

Startpunt vindt het belangrijk dat alle peuters goed starten op de basisschool. Om de afstemming goed te laten verlopen en zo de doorgaande leerlijn te borgen wordt de ontwikkelingskaart overgedragen aan de basisschool met instemming van de ouders en/of verzorgers. Voor de overdracht wordt de ontwikkelingskaart door de mentor met ouders en/of verzorgers besproken.

Als er (meer) zorgen zijn over de ontwikkeling van de peuter bestaat de mogelijkheid om een zgn. warme overdracht te doen. De schriftelijke overdracht wordt dan mondeling toegelicht door de intern begeleider (met instemming van de ouders). Met het basisonderwijs is afgesproken dat in deze situatie de overdracht/overleg mogelijk eerder zal plaatsvinden.

5.2 Het overbrengen van waarden en normen aan de peuters

Door opvoeding, opleiding en levenservaring ontwikkelt ieder mens zijn eigen waarden en normen. Zowel volwassenen als peuters brengen, bewust of onbewust, waarden en normen over. Waarden en normen dragen bij aan de vorming van ons mens-zijn.

Wij hechten grote waarde aan de sociale en emotionele ontwikkeling van de aan ons toevertrouwde peuters. Wij besteden bewust aandacht aan het overdragen van algemene waarden en normen, welke maatschappelijk geaccepteerd zijn. De vorming van de persoonlijkheid van iedere peuter zal hierin te allen tijde worden gerespecteerd.

Er wordt respectvol en zorgvuldig omgegaan met de achtergronden van peuters, ouders en pedagogisch medewerkers. Er is aandacht voor relaties tussen peuters onderling en tussen pedagogisch medewerker en peuter.

Door peuters te ondersteunen en helpen herinneren aan afspraken, regels en hoe we met elkaar omgaan maken we peuters bewust van wat wel en wat niet kan. De pedagogisch medewerker heeft een voorbeeldrol.

5.2.1 Wennen

Tijdens het kennismakingsgesprek wordt met ouders overlegd wat voor hun peuter de beste manier is om te wennen op de peuterstartgroep. Dit kan voor iedere peuter anders zijn en wij vinden het belangrijk om hierop aan te sluiten. Op die manier bereiken we dat een peuter zich zo snel mogelijk thuis voelt in de groep. Tijdens de wenperiode is er nauw contact met de ouder over het verloop.

5.2.2 Het functioneren in de groep

Binnen de groep ontmoet iedere peuter andere peuters en volwassenen. De groep biedt veel uitdagingen aan de peuter. Peuters leren sociale vaardigheden, zoals naar elkaar luisteren, delen van aandacht, elkaar helpen en elkaar troosten, omgaan met regels en conflicten. De pedagogische medewerker leidt de interactie tussen peuters in goede banen. Er wordt bewust aandacht besteed aan het ontwikkelen van een groepsgevoel.

5.2.3 Ontwikkeling van een positief zelfbeeld en zelfvertrouwen

Iedere peuter krijgt individuele aandacht, hierbij rekening houdend met leeftijd en behoeften van de peuter. Binnen de grenzen van redelijkheid en veiligheid blijft er altijd aandacht en ruimte voor het eigen initiatief en de eigen wil van de individuele peuter.

Peuters worden middels spel, deelname aan activiteiten, vertellen en voorlezen bewust van de omgeving en hun plaats daarin. Geleidelijk aan worden de grenzen verlegd tussen wat een peuter al wel zelf kan en wat nog niet en het stimuleren van de peuter hierin.

Peuters worden aangemoedigd eigen initiatieven te ontplooiën. Zij krijgen de gelegenheid zich op zelfgekozen bezigheden te richten welke aansluiten bij de eigen interesses. De peuter wordt geprezen en gewaardeerd voor wat het al kan of voor wat het doet. Door op deze wijze de peuter te begeleiden in zijn ontwikkeling, wordt het steeds zelfstandiger en leert het zichzelf te redden in onverwachte of veranderende situaties. Pedagogisch medewerkers schenken bewust aandacht aan het versterken van de eigenwaarde van de peuter.

5.2.4 Ontwikkeling van respect voor zichzelf en voor anderen

Pedagogisch medewerkers hechten grote waarde aan de betrokkenheid van de peuters bij de zorg voor de dagelijkse gang van zaken binnen de groep. Er wordt gezamenlijk gegeten en gedronken, er wordt samen gespeeld en samen opgeruimd, samen gepraat en samen gezongen. Peuters wordt geleerd rekening te houden met elkaar en met de volwassenen, voor elkaar te zorgen en iets voor elkaar over te hebben. We leren peuters zich medeverantwoordelijk te voelen voor de ruimte en de materialen. In de omgang met elkaar ontwikkelen de peuters een gevoel van respect voor zichzelf en voor anderen en leren ze verantwoordelijkheid dragen voor eigen handelen.

5.2.5 Omgaan met emoties

In de omgang met andere peuters en met pedagogisch medewerkers krijgen peuters de ruimte om emoties te tonen. Zij kunnen boos of verdrietig zijn, zij kunnen uitgelaten blij zijn of behoefte hebben om even alleen te zijn. Pedagogisch medewerkers streven ernaar peuters deze emoties te laten uiten. Emoties, zowel positieve als negatieve, zullen bespreekbaar worden gemaakt. Pedagogisch medewerkers streven er niet naar de emoties van de peuter in te vullen, maar om het gevoel dat bij de peuter leeft duidelijk te bespreken. Pedagogisch medewerkers streven ernaar om zo adequaat mogelijk in te spelen op de emotionele uitingen van peuters. Om peuters te troosten is het bieden van een gevoel van geborgenheid van groot belang. Een huilende peuter zal in principe onmiddellijk worden getroost. Enthousiast en uitgelaten gedrag van een peuter wordt beantwoord. De pedagogisch medewerker is ook blij en vrolijk en gaat hierin mee met de peuter. Daar waar nodig geeft de pedagogisch medewerker respectvol en passend binnen de situatie ook de grenzen aan om de veiligheid en geborgenheid te kunnen garanderen.

5.3 De verzorging van peuters

Bij het verzorgen van de peuters op de locaties wordt grote waarde gehecht aan een veilige en gezonde omgeving.

5.3.1 Materiële en immateriële veiligheid

Deze veilige en gezonde omgeving wordt enerzijds geschapen door de inrichting van de ruimte, waarbij rekening wordt gehouden met de voorschriften ten aanzien van ergonomie, hygiëne en veiligheid. Hierin gaat het gezondheids- en veiligheidsbeleid dieper op in.

Anderzijds wordt een veilige en geborgen omgeving gecreëerd door het bieden van structuur en duidelijkheid. Een vaste structuur en duidelijke grenzen, welke anders kunnen zijn dan de regels die thuis worden gehanteerd, vinden wij belangrijk voor de ontwikkeling van de peuter. Pedagogisch medewerkers hebben een belangrijke rol in het structureren van de omgeving van de peuter.

Door een vaste overzichtelijke dagindeling met vaste rituelen, een overzichtelijke ruimte en duidelijke regels voelen peuters zich veilig en kunnen ze zich optimaal ontwikkelen.

5.3.2 Specifieke toepasbaarheid

Iedere peuterstartgroep kent haar eigen specifieke inrichting, dagindeling en regels. Omdat peuters met een VVE-indicatie vier dagdelen naar de peuterstartgroep gaan, is het mogelijk dat zij met verschillende pedagogisch medewerkers te maken krijgen. Afstemming over bijv. dagritme en groepsregels zijn daarom van groot belang.

Voor in het handboek en in de huisregels van de betreffende peuterstartgroep staat onder andere kort beschreven hoe de werkwijze, de dagindeling en de afspraken binnen deze specifieke peuterstartgroep zijn.

5.4 Het scheppen van spel- en ontwikkelingsmogelijkheden

De ontwikkeling van een peuter vindt gelijktijdig op verschillende gebieden plaats. Door het aanbieden van spel- en ontwikkelingsmogelijkheden die zorgvuldig afgestemd zijn op het ontwikkelingsniveau van de peuters trachten de pedagogisch medewerkers een zo optimaal mogelijke bijdrage te leveren aan de totale ontwikkeling van de peuters.

De wijze waarop en de mate waarin een peuter zich kan ontwikkelen worden niet alleen bepaald door het aanwezige speelgoed en de activiteiten die met de peuters worden ondernomen; ook de groepsamenstelling en de inrichting van de binnen- en buitenruimte van de peuterstartgroep hebben hierop hun invloed.

5.4.1 Groepsamenstelling

Op locaties van Startpunt bestaat een groep uit max. 16 peuters van twee tot vier jaar. De groep wordt begeleid door twee gekwalificeerde beroepskrachten en soms aangevuld met een vrijwilliger. Alle vaste krachten en vrijwilligers op de groep zijn in het bezit van een verklaring omtrent goed gedrag (VOG). Alle medewerkers van Startpunt zijn of worden VVE opgeleid met de methode Startblokken.

Peuters met een VVE-indicatie kunnen op alle dagdelen en nagenoeg alle locaties terecht voor 4 dagdelen. Op sommige locaties zal dit in combinatie met een andere locatie zijn. Bij peuters met zorg is de intern begeleider altijd betrokken.

We streven naar een zo evenwichtig mogelijke groepsamenstelling.

Soms kunnen we niet voorkomen dat het aantal jongens en meisjes uit balans is. Dit heeft vooral te maken met het aanbod op de wachtlijst. De omgeving is van invloed op het aantal peuters met een VVE-indicatie op een locatie.

Ouders zijn altijd welkom om vrijblijvend te komen kijken en zo te ervaren hoe hun eigen peuter zich ontwikkelt op de peuterstartgroep. Een ouder heeft geen verantwoordelijkheden met betrekking tot de verzorging van de peuters.

5.4.2 Inrichting van de groepsruimtes

Bij de inrichting van onze lokalen zorgen we ervoor dat de peuters voldoende ruimte en mogelijkheden hebben om ervaringen op te doen en kennis te maken met verschillende (spel)materialen. De peuters kunnen zelf de materialen kiezen en pakken waarmee ze willen spelen. In de groepsruimte zijn verschillende hoeken ingericht. Het thema waarmee in een bepaalde periode wordt gewerkt is zichtbaar aanwezig en indien mogelijk terug te vinden in de hoeken, in spel materiaal en activiteiten aanbod. We vinden het belangrijk dat de peuter (en zijn ouders) zich welkom voelt op bij ons. De pedagogisch medewerker verwelkomt daarom ieder peuter en geeft het hierbij individuele aandacht. Een peuter moet zich veilig voelen bij de pedagogisch medewerker en in de ruimte. Pas daarna kan de peuter spelen en zich ontwikkelen.

5.4.3 Inrichting van de buitenterreinen

Iedere locatie heeft een eigen buitenterrein, soms in combinatie met primair onderwijs. De buitenterreinen zijn veilig en goed afgeschermd. Peuters hebben de kans tot klimmen, klauteren, fietsen, rennen, verstoppen, enz. Iedere locatie heeft één of meerdere zandbakken waarin de peuters kunnen spelen. Er zijn voldoende schaduwplekken of we treffen maatregelen hiervoor.

5.4.4 Spelontwikkeling

Spelen is een manier om de wereld te ontdekken en te ordenen. Door te spelen ontwikkelen peuters zich op allerlei terreinen: sociaal-emotioneel, cognitief, motorisch, creatief en verbaal. In hun spel en in de aangeboden activiteiten worden zij zich bewust van een wereld die steeds groter wordt.

De locaties van Startpunt zijn ingesteld op de behoeften van de peuters om zich spelenderwijs -zowel individueel als groepsgewijs - te uiten en de wereld om hen heen te verkennen.

5.4.5 Spel en speelgoed

Aanwezig speelgoed en spelmaterialen welke aan de peuters worden aangeboden, sluiten aan bij de ontwikkeling en interesse van de peuters en zijn gericht op het opdoen van ervaringen.

De keuze van het speelgoed en de wijze waarop de groepsleiding het speelgoed aanbiedt en met de peuters meespeelt, zijn medebepalend voor de ontwikkeling van de peuter en voor de wijze waarop de peuter zich kan uiten. Het speelgoed dat wordt aangeboden geeft mogelijkheden tot zowel individueel als groepsspel en er is voldoende evenwicht tussen makkelijk en moeilijk en tussen druk en rustig spelen. Het aangeboden speelgoed is multifunctioneel en nodigt uit tot fantasiespel. De peuters kunnen oefenen met wat zij kennen uit de wereld van de volwassenen. De poppen worden aangekleed, er wordt afgewassen en de auto moet in de garage worden gerepareerd.

5.5 Het omgaan met gebeurtenissen die de peuter betreffen

5.5.1 Inleiding

Iedere peuter kan te maken krijgen met gebeurtenissen die van invloed zijn op het functioneren of op de ontwikkeling. Een peuter kan bijvoorbeeld ernstig ziek worden, er kunnen problemen in de gezinssituatie zijn of er kan sprake zijn van een stoornis of achterstand in de ontwikkeling bij de peuter zelf.

Deze gebeurtenissen kunnen klein van aard zijn en met wat extra zorg en aandacht of wat kleine aanpassingen kan de peuter geholpen worden. Echter, er komen ook situaties voor die de pedagogisch medewerkers en/of ouders niet eenvoudig opmerken of die zo ernstig van aard zijn, dat professionele hulp en zorg van buiten de peuterstartgroep noodzakelijk is.

5.5.2 Toegankelijkheid van de peuterstartgroep

De locaties van Startpunt zijn in principe toegankelijk voor alle peuters, dus óók voor peuters die worden bedreigd in hun functioneren of waarvan de ontwikkeling niet overeenkomstig de ontwikkeling van leeftijdsgenootjes verloopt. Oorzaken kunnen gelegen zijn in de peuter zelf, bijvoorbeeld een verstandelijke of lichamelijke handicap, of oorzaken die niet in de peuter gelegen zijn en bijvoorbeeld te maken hebben met een thuissituatie. Hierbij dient als uitgangspunt te worden vermeld, dat deelname aan de peuterstartgroep wel recht moet doen

aan de peuter en een positieve bijdrage moet leveren aan diens ontwikkeling. Daarnaast moeten beperkingen in de ontwikkeling van een peuter niet zodanig zijn, dat hierdoor het welzijn of functioneren van andere peuters in de groep wordt bedreigd.

5.5.3 Vastlegging van het beleid

Het beleid en instructies rond hoe te handelen bij vermoeden van kindermishandeling, hoe te handelen bij ziekte en ongevallen en hoe te handelen in geval van overlijden, zijn vastgelegd in het handboek van Startpunt of bij ziekte op aanwijzing van de GGD.

5.5.4 Contact met ouders

Pedagogisch medewerkers hebben de taak om hun bezorgdheid met ouders te delen. Ouders kunnen ook met vragen ten aanzien van de ontwikkeling van hun peuter bij de pedagogisch medewerker of de intern begeleider terecht. Het bespreekbaar maken van een probleem kan al een geruststellend effect hebben op de ouders. Samen met de ouders en eventueel in samenwerking met andere instanties kan Startpunt meewerken aan een oplossing van het probleem.

5.5.5 Signalerende en preventieve verantwoordelijkheid van de groepsleiding

De pedagogisch medewerkers hebben een signalerende en een preventieve verantwoordelijkheid ten aanzien van de ontwikkeling van de peuters die aan hun zorg zijn toevertrouwd. Zij zijn alert op veranderingen in het gedrag en op eventuele achterstanden in de ontwikkeling van peuters in relatie tot de ontwikkeling van leeftijdgenootjes. Middels observaties, verslaglegging en peuter- besprekingen - zowel binnen het team als met de ouders - wordt de ontwikkeling van ieder peuter nauwlettend gevolgd en vastgelegd.

Voor het volgen van ieder peuter wordt de methode “klaar voor de start” gebruikt. Informatie over het peutervolgsysteem van Startpunt wordt aan u uitgereikt tijdens het kennismakingsgesprek en is terug te vinden op de website onder peutervolgsysteem. Mocht een pedagogisch medewerker signaleren dat een peuter meer ondersteuning nodig heeft, kan zij in overleg met de ouder(s) de intern begeleider inschakelen die na uitgebreide observatie een advies neerlegt dat aansluit op de behoefte van de peuter. In een aantal gevallen zal expertise van externe partijen nodig zijn. Hierbij kan gedacht worden aan o.a. logopedie, Intergrale vroeghulp, Kentalis of sociale wijkteams.

Op de website kunt u onder zorgstructuur meer informatie vinden.

5.5.6 Beleid inzake overlijden

Als het gaat om het omgaan met gebeurtenissen die de ontwikkeling van de peuter betreffen, neemt het overlijden van een peuter, een gezinslid van de peuter of een pedagogisch medewerker daarin een zeer nadrukkelijke plaats in. Het beleid van Startpunt inzake overlijden is gericht op het handelen van de leiding in geval van een dergelijk overlijden.

Een instructie waarin beschreven staat hoe te handelen in geval van overlijden van een peuter of een gezinslid van de peuter is opgenomen in het handboek. De instructie besteedt aandacht aan de begeleiding van de peuters als ook aan de begeleiding van ouders. Hierbij wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de ontwikkeling van de peuters en daarmee met datgene wat peuters op een bepaalde leeftijd kunnen bevatten en begrijpen.

In de instructie is eveneens een passage opgenomen over begeleiding van teamleden in geval van overlijden van een peuter of een gezinslid van de peuter.

6. CONTACT MET OUDERS

6.1 De ouder als klant

Ouders zijn primair verantwoordelijk voor de zorg en opvoeding van hun peuters. Deze verantwoordelijkheid blijven zij dragen, ook als zij hun peuters voor een bepaalde tijd aan de zorg van de pedagogisch medewerkers toevertrouwen.

De groepsleiding neemt de directe zorg en opvoeding waar op het moment dat de peuter op de peuterstartgroep is. Ouders krijgen de gelegenheid om - binnen de mogelijkheden die de wij bieden - bijzonderheden met betrekking tot de zorg en opvoeding van hun peuter over te dragen aan de pedagogisch medewerker(s). De groepsleiding zal serieus ingaan op verzoeken van ouders, maar houdt ook altijd het belang van de peuter en van de andere peuters in de groep goed in de gaten.

Met betrekking tot het aanbod heeft de ouder als klant de mogelijkheid te kiezen uit verschillende dagdeelcombinaties. Indien er niet tijdig een passende plaats op de betreffende peuterstartgroep beschikbaar is, heeft de ouder de mogelijkheid om een plaats op één van de andere locaties (tijdelijk) te reserveren.

In geval van bijzondere gezinsomstandigheden waarbij het noodzakelijk is om de ouder te ontlasten dan wel te ondersteunen, is het mogelijk dat op indicatie van het consultatiebureau of de huisarts, een peuter met voorkeur wordt geplaatst. Ditzelfde geldt overigens als het voor de ontwikkeling van de peuter noodzakelijk is om de plaatsing zo snel mogelijk in te laten gaan.

6.2 Samenwerking met ouders

Wij vinden het belangrijk dat ouders betrokken zijn bij wat er op de peuterstartgroep gebeurt. In het belang van de peuter wil de groepsleiding ook graag geïnformeerd worden over zaken in de thuissituatie, voor zover dit het welzijn en welbevinden van de peuter betreft.

Pedagogisch medewerkers streven ernaar tijd en aandacht te hebben voor iedere peuter en zijn ouders. Peuter en ouders worden gezien en gehoord bij ontvangst en er is tijd om informatie (bv. wat binnen het dagdeel heeft plaatsgevonden) uit te wisselen.

Tijdens het kennismakingsgesprek en contactmomenten behorend bij het peutervolgsysteem is er de mogelijkheid om dieper in te gaan op de ontwikkeling van de peuter. Naar behoefte kan dit tussentijds ook plaatsvinden. Hiervoor wordt een aparte afspraak gemaakt.

Via nieuwsbrieven, koffieochtenden en ouderavonden worden ouders geïnformeerd over het pedagogisch handelen in de praktijk.

6.3 Tevreden ouders

Tevreden ouders zijn ouders die met vertrouwen hun peuter naar de peuterstartgroep brengen en die betrokken zijn bij de leefwereld van hun peuter daar.

Startpunt heeft zich ten doel gesteld om regelmatig een tevredenheidsonderzoek onder ouders af te nemen. In dit tevredenheidsonderzoek kunnen ouders hun mening geven over zaken als de kwaliteit van het aanbod op de peuterstartgroep, het pedagogisch beleid, de accommodatie, speelmogelijkheden en hygiëne, etc.

6.4 Medezeggenschap

Op iedere locatie streven we naar het hebben we een activiteitencommissie (AC). De activiteitencommissie bestaat uit ouders met een peuter op de peuterstartgroep en ondersteunt de pedagogisch medewerkers bij activiteiten. Vanuit de activiteitencommissie kunnen ouders zitting nemen in de oudervertegenwoordiging (OV). In de oudervertegenwoordiging worden organisatie brede ontwikkelingen besproken. De oudervertegenwoordiging heeft een adviserende rol.

7. MEDEWERKERS

Wij hechten veel waarde aan goede medewerkers. Goed in de zin van opleiding en ervaring, maar ook goed in de zin van enthousiast en gemotiveerd.

Ouders mogen verwachten dat hun peuters op een deskundige en vriendelijke wijze worden begeleid. De functie van pedagogisch medewerker is een verantwoordelijke en veelomvattende functie. Dit vraagt om een goede basis van opleiding en ervaring.

7.1 Deskundigheid

Conform de geldende wet- en regelgeving voldoen de pedagogisch medewerkers aan de vastgestelde opleidingseisen. De pedagogisch medewerkers zijn in het bezit van een gericht MBO-diploma.

Alle taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van iedere functionaris zijn vastgelegd in een functieomschrijving.

Regelmatig worden de medewerkers bijgeschoold om met name het ontwikkelingsgericht werken beter vorm te kunnen geven. Alle pedagogisch medewerkers die bij Startpunt in dienst zijn/komen worden geschoold in Startblokken. Jaarlijks wordt een opleidingsplan opgesteld met daarin aandacht voor vaardigheden op pedagogisch gebied of vaardigheden met betrekking tot communicatie, brandpreventie, ziekte en ongevallen, enz.

Voor coaching op de werkvloer, ondersteuning bij het pedagogisch handelen en bij de uitvoering van de methodiek Startblokken is een kwaliteitscoach aangesteld.

Door de mogelijkheid van coaching op de werkvloer kan maatwerk per locatie worden aangeboden.

De kwaliteit van een locatie wordt regelmatig gemeten op verschillende onderdelen.

De pedagogisch medewerkers worden door de intern begeleiders ondersteund bij het handelen op de groep.

7.2 Personele bezetting

Elk dagdeel zijn één of twee vaste pedagogisch medewerker(s) aanwezig. In principe kunnen zij geen vrije dagen opnemen buiten de schoolvakanties. Bij ziekte of andere redenen van afwezigheid wordt er naar gestreefd om zoveel mogelijk de pedagogisch medewerker te vervangen door een voor de peuters bekend gezicht.

Naast de medewerkers in vaste of tijdelijke dienst zijn er op een aantal locaties ook stagiaires aan de teams toegevoegd. Zij worden, gericht op hun opleiding, deskundig begeleid door een pedagogisch medewerker die gecertificeerd is voor stagebegeleiding. Eén en ander staat beschreven in het stagebeleid.

Er zijn ook vrijwilligers op een aantal locaties werkzaam. Soms gaat het hierbij om mensen die via het vrijwilligerspunt bij ons terecht komen of om mensen die bijvoorbeeld vrijwilliger worden om werkervaring op te doen en daarnaast de opleiding voor volwassenen kunnen volgen. Vrijwilligers bij Startpunt tekenen een vrijwilligersovereenkomst en overleggen een verklaring omtrent gedrag (VOG).

7.3 Overlegstructuur

Er zijn verschillende vormen van overleg.

Op locatieniveau vinden er teamvergaderingen, kindbesprekingen en themaoverleg plaats.

In een teamvergadering wordt de algemene gang van zaken van een locatie besproken.

In de kindbesprekingen bespreekt de pedagogisch medewerker/mentor samen met de intern begeleider de ontwikkeling van (zorg)peuters binnen de peuterstartgroep, plannen van aanpak worden geëvalueerd en bijgesteld.

In een themaoverleg bespreken teamleden onderling hoe invulling wordt gegeven aan het thema. Hierbij is veel aandacht voor een passend activiteiten aanbod.

8. SAMENWERKING

8.1 Intern begeleider

Binnen Startpunt zijn intern begeleiders aangesteld, die zowel voor de peuterstartgroepen als voor de kinderdagverblijven werkzaam kunnen zijn. De intern begeleider heeft zowel een ondersteunende taak naar groepsleiding en ouders, alsook de taak van intermediair tussen de locatie en externe deskundigen. Met het aanstellen van een intern begeleider wil Startpunt op een professionele manier inhoud geven aan de signalerende en preventieve taak van de peuterstartgroepen.

De intern begeleider heeft een belangrijke taak in het vroegtijdig signaleren en ondersteunen van mogelijke problemen en achterstanden. Middels groepsbezoeken en observaties ondersteunt de intern begeleider de groepsleiding in het signaleren van zorgen en in de eventuele toeleiding naar een indicatie. Tevens ondersteunt de intern begeleider de pedagogisch medewerker in haar pedagogisch-didactisch handelen. Waar nodig speelt de intern begeleider een actieve rol in de toeleiding van peuters naar externe zorg.

8.2 Samenwerking met andere belanghebbenden

Onder belanghebbenden wordt in deze verstaan: al die personen en partijen die vanuit een klantrelatie, opdrachtrelatie of afstemmings- c.q. samenwerkingsrelatie betrokken zijn bij de activiteiten van de peuterstartgroepen van Startpunt.

- *Ouders*

De samenwerking en afstemming met ouders is in dit pedagogisch beleidsplan beschreven onder hoofdstuk 6.

- *Gemeente*

Middels de subsidierelatie voor zowel de gesubsidieerde peuteropvang als ook het aanvullende VVE-aanbod, is er sprake van een intensieve samenwerking tussen gemeente en Startpunt. Daarnaast is de intensieve samenwerking ook gebaseerd op een gedeelde maatschappelijke verantwoordelijkheid van beide organisaties.

De gemeente heeft het toezicht op de kwaliteit gedelegeerd aan de GGD. De peuterstartgroepen van Startpunt worden geïnspecteerd op basis van de Toetsingskaders kinderopvang. Het inspectierapport is openbaar; indien tekortkomingen worden geconstateerd, heeft de gemeente een handhavende verantwoordelijkheid.

- *Primair onderwijs*

De samenwerking met het primair onderwijs betreft verschillende terreinen:

- Overdracht van peuterstartgroep naar groep 1
- Werken aan de doorgaande ontwikkelingslijn
- De ontwikkeling van kindcentra

- *Consultatiebureau*

- Organisatie themabijeenkomsten voor ouders in het kader van opvoedingsondersteuning
- Afstemming en overleg inzake toeleiding peuters naar een peuterstartgroep
- Overleg m.b.t. zorgpeuters

- *Opstapje*

Voor peuters die extra ondersteuning in hun ontwikkeling kunnen gebruiken is er via Carrefour het project Opstapje. In dit gezinsondersteunende programma worden ouders en peuters door een medewerker van Carrefour begeleid, om te spelen en (de Nederlandse) taal te leren. Deelname aan de peuterstartgroep kan daarbij een onderdeel zijn.

- *Bibliotheek*

- Project Boekenpret: aanbod van voorleesmateriaal t.b.v. taalontwikkeling
- Organisatie en uitvoering van activiteiten in het kader van de Nationale Voorleesweek

9. PROCEDURES EN REGLEMENTEN

9.1 Privacyreglement

In het totale proces van inschrijvingen en plaatsing komen medewerkers van Startpunt veelvuldig in contact met privacygevoelige informatie. Te denken valt hierbij aan persoonsgegevens, salarisgegevens, informatie omtrent personen (zowel peuters als gezinsleden), etc. Het registreren en inzien van deze informatie is noodzakelijk voor een goede opvang en/of is vereist vanuit de wet- en regelgeving. Vanzelfsprekend zullen de medewerkers van Startpunt zeer zorgvuldig met deze informatie omgaan en zich hierbij houden aan het privacyreglement zoals dat binnen de organisatie wordt gehanteerd. Dit reglement maakt deel uit van het handboek.

9.2 Klachtenreglement

Soms kunnen de belangen van ouders en leiding van de locatie of van Startpunt als overkoepelende organisatie met elkaar in botsing komen. Wanneer een ouder/verzorger een klacht heeft, moet de betreffende locatie erop gericht zijn het signaal goed op te vangen en ervoor zorgen dat er op korte termijn actie wordt ondernomen om tot een oplossing te komen. Het beleid ten aanzien van het omgaan met en de behandeling van klachten staat beschreven in het klachtenreglement.

9.3 Protocol Kindermishandeling

Iedere organisatie welke werkt met peuters heeft vanuit de wetgeving de verplichting om een protocol kindermishandeling te hanteren. Kindermishandeling betreft niet alleen fysieke mishandeling, maar ook geestelijke mishandeling, seksueel misbruik en verwaarlozing. Het door Startpunt gehanteerde protocol is gemaakt in samenwerking met het consultatiebureau. Basis is het protocol aangereikt door de brancheorganisatie vanuit de kinderopvang.

In het handboek is binnen het protocol een stappenplan opgenomen, waarin de volgende fases aan bod komen: vermoeden, overleg, plan van aanpak, beslissen, handelen, evaluatie en nazorg.